

REDACTIUNEA
Tipografia și Administra-
țiunea

BRĂȘOV, Piața-mare 80.
Bucletul săptămânal nu se primește.
Manuscrisurile nu se restituie.

INSERATE:
Se primesc la Administra-
țiunea Brașov și la birou-
rile următoare:

Viața la M. Dukas Nachf., Heinrich
Schulz, Rudolf Mosse, — în Buca-
rești la Editura Renaș, Julius Leo-
pold, Bloeker I.

PREȚUL INSERATELOR:
Un șir pe 20 bani pentru
o publicație. Publicări
mai dese după tarife și învoială.
Reclame pe pag. a 8-a 1
șir 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXXIII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare ZILNIC.
Abonamente pentru Austro-Ungar.
pe un an:
24 cor. pe 6 luni 12 cor. pe trei
luni 6 cor. — Nr. 11 de Duminică
patru cor. pe an.

Pentru România și străinătate:
un an 40 franci, pe șase luni 20
franci, pe trei luni 10 franci.

Nr. 11 de Duminică 8 fr. an.
Se poate prenumăra la toate oficiile
poștale precum și la 4-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
La Administrația „GAZETA”, pe
1 an 20 C. Pe 6 luni 10 C.
pe trei luni 5 C. Cu dusele
acasă: Pe un an 24 Cor. Pe 6 luni
12 Cor. Pe trei luni 6 Cor. Un exem-
plar 10 bani. — Aștă abonamentele
cât și inserțiile se plătesc înainte.

Nr. 173.

Brașov, Mercuri, 11 (24) August

1910.

E ca puțină o împăcare cu Maghiarii?

De Dr. Valer Moldovan.

II.

Să vedem acum ce garanță for-
mală ni-se oferă de cea-laltă parte,
din partea poporului maghiar?

Cea mai mare parte a presei
maghiare din capitală e unanimă în-
tru a perhoresca ori-ce tratative cu
comitetul nostru național.

După părerea ziarelor națiunea
maghiară care e una cu națiunea po-
litică, nu se poate înjosi să între în
pertractări și în voeli cu proprii săi
cetățeni (Românii).

Noi însă știm bine, că națiunea
politică și națiunea genetică maghia-
ră nu e tot una. Cea dintâi cuprinde
în sine pe toți cetățenii patriei, deci
pe Maghiari ca și pe Români etc.
Cea de a doua e maghiarimea ca in-
dividualitate etnică.

Pacea nu e să se facă între na-
țiunea politică și o parte integrantă
a ei, ci în cadrele națiunii politice,
două grupări etnice își dau mâna și
își regulează poziția una față de cea-
laltă. Astfel e cert, că guvernul la
nici un caz nu poate să fie repre-
zentantul legitim al națiunii ma-
ghiare etnice.

Nu, pentru-că după principiile
constituționale, guvernul reprezintă
țara întreagă, națiunea politică ca
atare și nu o parte a acestei na-
țiuni.

Apoi și viața guvernelor e efe-
meră. Cine garantează, că după gu-
vernul actual cu bune intențiuni nu
va urma d. p. d-l Apponyi, cu cu-
noscutele-i alurii șoviniste?

E cert că atunci, când nu e vor-
bă numai de un „modus vivendi”
temporal, ci de aplanarea definitivă și
radicală a unui conflict nenorocit
dintre două neamuri avizate unul la
altul, atunci garanțele durabilității
păcii nu le vom găsi decât dacă în-
suși neamurile aceste prin repre-
sentanții lor legitimi cad de acord
asupra punctelor de împăcare. Pa-
cea încheiată astfel se pune apoi
sub scutul onoarei naționale de am-
be părțile.

Și de oare-ce națiunea genetică
maghiară nu e reprezentată prin un
singur partid politic, eu cuget, că
tratările de pace ar trebui să se în-
credințeze unei anchete a fruntașilor
tuturor partidelor maghiare deoparte
și a reprezentanților partidului na-
țional român de-alta.

Guvernul ca inițiator încă ar
lua parte, însă nu în calitate ofi-
cioasă, ci ca reprezentantul partidu-
lui majorității, de prezent la cârmă.

Astfel procedând am avea ga-
ranța, că întru cât ar fi de lipsă, și
parlamentul ar da sancțiunea legii
acelor puncte ale negocierii, cari
nu ar fi conforme legilor existente.
Dar să trec la lucrul de competență, la
fixarea condițiilor materiale sau obiective
a unei împăcări maghiaro-române.

Înainte de-a intra în meritul
chestiunii, trebuie să fac declarația

de loialitate față de programul din
1881 și hotărârile conferinței națio-
nale, cari le țin de obligative până
când o conferință nouă nu le
schimbă.

Faptul acesta însă nu mă im-
pedecă ca „de lege ferenda” să-mi
spun și eu verde păreri, fără șo-
văire, cu obiectivitatea omului, care
își are formate ideile și are și cu-
rajul a le mărturisi în public.

Drept bază a discuției voi lua
ceva existent deja, deci ceva pozitiv
și cunoscut, anume: *programul din
1881.*

Îndată punctul prim al acestui
program, adică recăștigarea auto-
nomică Transilvaniei e în prezent și va
fi și în viitor obstacolul principal al
ori cărei împăcări dintre Români și
Maghiari.

Nu este politician maghiar care
să cuteze a intra în pertractări cu
noi, pe o bază care ar la ținde dismem-
brarea unității politice a națiunii un-
gare.

Căci ori-ce autonomie pe seama
Ardealului, ar avea pentru Maghiari
acest rezultat.

Nu știu cum își închipue unii
sau alții organizarea unui Ardeal au-
tonom, înțeleg, că s'ar susține sis-
temul națiunilor politice dinainte de
unire, sau că s'ar crea o națiune po-
litică Ardeleană, după cum e o sin-
geră națiune politică în Croația.

Resultatul pentru Maghiari și
într'un caz și în altul tot același ar fi,
adecă s'ar rupe unitatea politică ce
s'a creat prin unirea Ardealului cu
Ungaria.

Nu e locul aici să produc mul-
tele argumente, cari pledează pentru
omiterea acestui punct învechit din
programul nostru.

Pentru-că nici scopul acestui ar-
ticol nu e ca să fac critică progra-
mului nostru de acum și să arăt
principiile unui program nou, ci e
exclusiv numai acela de a căuta prin-
tre extremele de vederi și concepte po-
litice, cari le găsim atât de-o parte,
cât și de alta, acea cale medie au-
rie, pe care pășind s'ar putea îm-
păca Români cu Maghiarii.

Căci nu întârziu să afirm tot așa
de rezoluit cum am făcut și față de
noi Români, că și punctul de ve-
dere maghiar e tot așa de extremist,
ba în fine e și mai imposibil decum
sustin ei, că este punctul I din pro-
gramul dela 1881.

Pornind din o interpretare falsă
a legii de naționalități, unii din Ma-
ghiarii de azi contestă existența na-
ționalităților peste tot și nu recunosc,
decât cetățeni cu „buze streine”, iar
cei mai moderați afirmă, că conce-
siile de limbă cuprinse în legea de
naționalități nu sunt date ca drep-
turi de naționalitate, ci ca drepturi
individuale cetățenilor aparțină-
tori onora sau altora dintre naționa-
lități. Nu e datorita mea să argumen-
tez cât de greșită, cât de nelegală
e aceasta interpretare a legii.

Faptul trist este, că o atare in-
terpretare greșită e posibilă peste
tot. O lege însă, care în punctul car-

dinal al ei, adecă unde e vorba de
regularea poziției de drept public a
naționalităților, admite două sau mai
multe interpretări, e o lege neclară
și neacomodată, ca să servească de
bază unei împăcări dintre Maghiari
și Români.

Pentru că un lucru e clar și nu
mai admite nici o discuție și nici o
târguială și anume:

Precum din partea maghiarilor
condiția sine qua non a oricărei îm-
păcări e recunoașterea unității poli-
tice și teritoriale a Ungariei de azi,
tot astfel din partea noastră mini-
mul de pretensiuni este recunoașterea
fără rezervă a poporului român drept
naționalitate și acordarea unor drepturi
espres ca drepturi de naționalitate, cari
să garanteze existența și dezvoltarea po-
porului român, ca o individualitate et-
nică, bine înțeleasă între cadrele unității
politice a națiunii ungare.

Iată formula și baza sigură, pe
care pe lângă puțină bunăvoință de
amândouă părțile, s-ar putea zidi edi-
ficiul unei păci durabile între două
popoare avizate a trăi încă veacuri
unul lângă altul. Ar fi de lipsă deci
înainte de toate, ca poporul maghiar
să abdică odată pentru totdeauna și fără
nici o rezervă de orice tendință de a
absorbe în sine și a maghiariza națio-
nalitățile, apoi să recunoască iarăși fără
nici o restrângere dreptul aceluia de a
trăi, a se cultiva ca Români, de a-și
vedea neabătunți și nesupărați, de toate
interesele lor culturale, sociale și economice.
Nu numai, dar statul pe baza egalei
îndreptăți să-și fie de datorință a
sprijini cu ajutoare materiale toate
aceste interese și instituțiuni în pro-
porția jertfelor de bani și de sânge,
ce le prestează naționalitatea ro-
mână. Iar ca poziția de drept pu-
blic a naționalității române să nu
mai fie espusă și pe viitor unor in-
terpretări false, e neapărat de lipsă,
ca introducerea legii de naționali-
tăți să se revizuiască astfel, ca să
se spună apriat, că între marginile na-
țiunii politice unitare se recunoaște și se
garantează naționalitatea română, ca in-
dividualitate etnică, și ca toate drep-
turi, câte se acordă în partea specială
a legii — care de altcum întregă
ar trebui supusă unei revisuiri și pre-
lucrări — sunt de a se privi ca drep-
turi de naționalitate.

În detaluri nu voi să intru. Sco-
pul meu e să aflu numai o basă prin-
cipiară, care nu ar jigni pe ma-
ghiarii și ne-ar da și nouă ceea ce
ne compete.

Disolvarea camerei croate. Eri a
ținut camera Croației ultima ședință. Banul a ce-
tit rescriptul regal, prin care camera s-a declarat
de disolvată. Agerile pentru noua cameră se vor
face probabil la începutul lui Noemvrie c.

**Necesitatea importării cărnii din Ro-
mânia.** În ultimele zile consiliul de mini-
strial austriac s-a ocupat cu chestiunea
scumpirei vitelor și a cărnii și a decis, în
scopul sporirii ofertelor pe piețele țării, să
ia cât mai curând măsurile trebuincioase
pentru a pune la cale importarea cărnii
din România, conform tratatului de

comerț deja ratificat, care intră în vigoare
la 1 Septembrie, să între de îndată în ne-
gocieri cu guvernul ungar în scopul ad-
miterii importării cărnii din Serbia, în
limitele contingentelor deja de mai înainte
de ratificarea tratatului de comerț, dacă
este posibil, ca cel mai târziu la 1 Octom-
vrie să se permită dela o eventualitate la
alta importarea de vite mari și de porci
de provenință fără inconvenient din Ita-
lia, Olanda și Franța — și de a studia
foarte curând din nou chestiunea importa-
țiunii cărnii din Argentina.

Consiliul a luat în cercetare de ase-
menea măsurile privitoare la tarifele pe
căile ferate, tinzând a determina cele mai
mari oferte pe piețele austriace. În ce privește
interzicerea exportării cerută de
mai multe municipalități, consiliul a decis
să nu ia în considerare o atare măsură,
de oarece ea ar putea fi în mod eficace
valabil atacată din punctul de vedere ju-
ridic, mai ales având în vedere stipulațiunile
tratatelor de comerț și ar contraria scru-
pule politice importante în ce privește at-
titudinea străinătății.

Macedonia și Aromânii. »Politische
Correspondenz» publică un interview cu mi-
nistrul de interne al Turciei, care între
altele a declarat:

Macedonia e aproape complet paci-
ficată. Ordinea n-a fost mult turburată, cu
toată agitația Bulgarilor și a Grecilor.

Cât privește pe Aromâni, cari de
multă vreme au dat dovezi că sunt un e-
lement de ordine, ei continuă să aibă o
purtare din cele mai corecte.

Guvernul nu are cunoștință de nici
un caz de maltratare ori schinguire a
Bulgarilor din Macedonia cu prilejul de-
zarmărilor, iar în ce privește legea bise-
ricilor și a școlilor, o va aplica în litera
și spiritul ei.

Un fond pentru ziariști.

Cu acest titlu »Secolul» dela 8/21
August c. se ocupă cu fondul constituit
de d-l Dr. Ioan Mihai pentru ajutorarea
ziariștilor români:

În articol se arată greaua misiune
de apostolat a ziaristului și nerecunoștin-
ța societății pentru jertfele aduse de el,
apoi continuă astfel:

»Dar dacă ori-ce ziarist este un a-
p stol, dacă în fondul sufletesc al ori-că-
rui gazetar zace forța luptătorului și o-
mului de jertă, în gazetarii români de
peste munți se găsesc înălțate de rangul
de nevoi permanente aceste virtuți apos-
tolice. Într'un stat liber se pot strecura
în gazetărie și temperamente speculante
și oameni de afaceri. Se găsesc și ziariști,
cari să considere pana lor ca un instru-
ment de câștig neonest. Dar presa unui
popor supus, presa aceea, în care se oglin-
dește suferințele unei națiuni dornice de
libertate, aceea presă nu poate fi compusă
de oameni de meserie, cum se întâmplă
în unele gazete dela noi. Acea presă nu
poate trăi decât din jertfa personală a
gazetarilor. În Transilvania, gazetăria este
o cale de martiragiu. În ea intră aceia
cari știu, că nu vor mai scăpa de închi-
soare și de amenzi. În Transilvania apos-
tolatul ziaristic este un adevărat martiriu.

Iată de ce, dacă unei țări li este

ATTENTION.

"AIDA" VERGE și "BLUE STAR" CONTINENTAL

hârtie de țigărete verificabilă numai cu insigniile ce se văd pe anunț!

FER-ȚI-VA DE IMITAȚIUNI FĂRA VALOARE!

Penzionat Vázsonyi.

Internat pentru băieți din familii bune, cari cercetează vre-o școală în Brașov. Conversațiune în limba germană, franceză și engleză și instrucțiune în muzică. Supraveghiere și prevedere conștientoasă. Cortel igienic și vipt excelent.

Brașov, Strada Ații nr. 11.

La o familie germană se primesc

copii de școală

în cost și educație cu preț moderat. Copii primesc și meditație la învățat, au ocazie a învăța și **limba germană.**

Piano și aparate de gimnastică sunt la dispoziție. Odăi luminoase, sănătoase, cu curte mare și grădină.

A se adresa acum în locuința **Strada Vămei Nr. 14.** în etaj cătră stradă. Nr. 1117,1—6.

Cumpărați cartea veselă și hazlie a lui Noia-Oașin :

„Năzdrăvăniile viteazului Toporâste“

Vânzoala Filisteilor, viclenia Vulpoilor Cometul Hăluia, și alte minunăți întâmplă-acum, și scrise cu mult haz pe multe pagini pentru popor. Coperta originală reprezintă pe vestitul opșitar în sat la ie, pecând istorisește despre baron Igi și despre — Goliatu lor. ect. ect. Căluză la vânzoala viitoare. Prețul 40 bani (20 cruceri) — Se poate comanda dela librăria A. Mureșan Brașov, și dela Administrația

Gazetei Transilvane». Vanzătorilor rabatul cuvenit

„GAZETA TRANSILVANIEI“ cu numărul à 10 fileri se vinde la tutungeria D-lui Dumitru Pop, zaraf str. lui Hirșer Nr. 4. și la Eremias Nepoții.

La Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov.

Important pentru vândătorii de cărți prin orașe și târguri este cartea de rugăciune

„Lauda lui Dumnezeu“

pentru credincioșii de religie ortodoxă română, cuprindând rugăciuni de dimineață și de seară, la sfânta Liturgie, la taina mărturisirei, precum și la alte multe rugăciuni folosite 56 la număr pe 255 pagini, format octav mic.

Acosta carte de rugăciuni artistic legată este prima la Români, cari până sumă se închinau din cărți subred legate și ordinare. Acuma nu trebuie să mâni în privința acesteia mai prejos de cărțile de rugăciune ale celorlalte naționalități. Prin cartea de rugăciune „Lauda lui Dumnezeu“ s'a făcut Românilor un însemnat serviciu, căci ea este o carte de rugăciune frumoasă și se poate căpăta în diferite legături dela mai simple până la mai luxoase și toate cu preț foarte moderat.

Prețul lor este:

	Cor. b.		Cor. b.
Legătură trăsnică neagră și aurită cu séu fără chip sfânt	— 90	Imit. de fildes cu catifea și inchiștore	2.65
Imit. de fildes în alb séu negru	1.60	" " " cu catifea și podoabă mai mare	3.10
" " " cu inchiștore	1.80		
" " " cu cadriu argintat și inchiștore	2.10		

Tot asemenea atragem atențiunea publicului asupra „Cartei de rugăciune“ întocmită de protopresbiterul Calistrat Coca cu aprobarea consistoriului episcopesc ortodox-oriental din Cernăuți, care carte format mic octav, cuprinde asemenea toate rugăciunile noastre folosite ar fi cea mai potrivită carte de rugăciune pentru toți școlarii.

Prețul acestei cărți:

în pânză neagră	cor. 1.—
" " " ceva mai luxosă	cor. 1.20
" " " format ceva mai mare	cor. 1.40

Tote acestea se pot procura prin Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov, unde au să se adreseze și vândătorii.

Nr. 77/1910

paroch

CONCURS.

După ce Preaveneratul Conzistor diecezan nu a aprobat licitația d. d. 14 Iulie a. c. prin aceasta să reacească de nou într-prinzătorii doritori de a executa reparaturile necesare la biserica gr. cat. din Măjer în sumă de 10.048 coroane să și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 10% la Oficiul parohiein gr. cat. din Măjer cel mult până în 18 August a. c. la oărele 2 p. m.

Condițiunile de reparare preliminarul de șpeșe, precum și planurile aprobate de Preaveneratul Conzistor să pct studia zilnic la Oficiul parohiein gr. cat. din Măjer.

Licitatiin publică minuență să va ține în 28 August 1910 la oărele 2 p. m. în școale gr. cat. din Măjer, susținându și senatul dreptul de a conrede ca executarea reparaturilor pre cel mai convenient dintre licitanți.

Măjer la 15 August 1910

Pavel Ilies

Ieronim Grozea

prim curator.

preot gr. cat.

Nr. 1121 I—1

Pilule purgative zaharisite

ale lui

Philipp Neustein.

(Pilule Elisabeth a lui Neustein.)

Sunt a se prefera preparatelor similare în toată privința. Aceste pilule nu conțin substanță stricăcioasă. Se folosesc cu cel mai mare efect la băle de păntec și sunt ușor purgative, curăță sângele. Foarte folositoare și nevătămatoare la

Constipații,

care este cauza multor boale. Zaharisite le iau bucuros și copii.

O cutie cu 15 Pilule costă numai 30 b. 1 Sul cu 8 cutii care conțin 120 Pilule costă numai 2 cor. La trimiterea prețului de 2 cor. 45 bani se expediază 1 Sul franco.

Atențiune! A se feri de imitații. Să se ceară Pilule purgative ale lui Philipp Neustein. Veritabile numai când cutia este provăzută cu instrucțiune și cu marca protocoartă de seut, cu tipar roșu și negru Sf. Leopold și subscrierea „Philipp Neustein farmacie“. Învăitoarele seut de tribunalul comercial sunt subsemnate cu firma noastră

Farmacia Philipp Neustein la „Sf. Leopold“, WIEN I Plankengasse 6.

Deposît în Brașov la farmaciile: E. Jekelius; F. Kelemen; E. Kugler; V. Roth; V. Klein; E. Neusădter; F. Stener.

O societate de asigurare bine cunoscută, caută

ACHIZITORI CAPABILI.

Isvor de câștig rentabil și pentru alte persoane muncitoare și solide, ca venit lateral.

Oferte sub „Asigurare“ la administrația acestui ziar.

Licitatie de pădure.

Pe teritoriul comunei Negrilesc (Negerfalva) în comitatul Szonok-Doboka în 31 l. c. se vor vinde prin licitație 72 jugăre pădure mare și veche de fag.

Amănunte mai detaliate la subscrisul:

Constantin Juga,

U. p. Retteg.

preot gr. cat.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“, se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.

Adm. istr. „Gazetei Transilvane“

Atențiune! Atențiune!

!! 50.000 perechi de ghete !!

: 4 perechi de ghete Cor. 8. 50 :

Din cauza îngrămădirii plășilor mai multor fabrici mari, am fost încredințat să desfac un mare număr de ghete (papuci) sub prețul de fabricare. De aceea eu vând ori-cui 2 perechi de papuci bărbătești și 2 perechi pentru femei, cu șinor, de piele, galoșati, negrii ori bruni, cu tălpi de piele, prinse tare cu cue, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, mărimea după număr. Toate 4 perechi costă numai 8 coroane 50 fl.

Le trimite cu rambursă (3—13).

Exportul de ghete P. LUST.

KRAKAU Nr. 133/S.

Schimbul tertat sau și banii napoi.

PENTRU COMBATEREA anemiei, galbănării, slăbiciunii generală, misnuire grea, lipsă de apetit, nervositate, friguri, este probat și cu efect

Vinul feruginos China

Se capătă la producător:

farmacia V. Klein, Brașov,

Strada Caterinei Nr. 7. și la farma-

— cia F. JEKLIUS strada Portii. —

Nr. 1083 (1—52).

Prețuri de tot scăzute.

Din cauza strămutării vând toate confecțiunile lucrate cu mâna cu prețuri de tot scăzute.

Fritz Bolesch

Nr. 113,9—150.

Strada Mihael Weis. Casa Copony.